

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ:
«ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑ-
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ»**

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: Διερεύνηση της συναισθηματικής άμβλυσης και της μείωσης της
σεξουαλικής λίμπιντο από την χρήση εκλεκτικών αναστολέων επαναπρόσληψης
σεροτονίνης**

**Αγγλικός τίτλος: Investigation of the emotional blunting and loss of libido with the use
of Selective Serotonin Reuptake Inhibitors (SSRIs)**

**ΜΕΤΑΠΤ. ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ:
Σταυρούλα Καντούνα**

**ΑΘΗΝΑ
Σεπτέμβριος, 2018**

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΚΡΙΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Τ.. Μεταπτυχιακ.. Φοιτητ.. .....

Εξεταστική Επιτροπή

- .....,Επιβλέπων
- .....,Μέλος
- .....,Μέλος

Η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή η οποία ορίσθηκε απο την ΓΣΕΣ της Ιατρικής Σχολής του Παν. Αθηνών Συνεδρίαση της .....^{ης} ..... 20... για την αξιολόγηση και εξέταση τ... υποψηφίου κ... ....., συνεδρίασε σήμερα .../.../....

Η Επιτροπή **διαπίστωσε** ότι η Διπλωματική Εργασία τ. Κ... ..... με τίτλο .....

....., είναι πρωτότυπη, επιστημονικά και τεχνικά άρτια και η βιβλιογραφική πληροφορία ολοκληρωμένη και εμπειριστατωμένη.

Η εξεταστική επιτροπή αφού έλαβε υπ' όψιν το περιεχόμενο της εργασίας και τη συμβολή της στην επιστήμη, με ψήφους ..... προτείνει την απονομή στον παραπάνω Μεταπτυχιακό Φοιτητή την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (Master's).

Στην ψηφοφορία για την βαθμολογία ο υποψήφιος έλαβε για τον βαθμό «ΑΡΙΣΤΑ» ψήφους ....., για τον βαθμό «ΛΙΑΝ ΚΑΛΩΣ» ψήφους ....., και για τον βαθμό «ΚΑΛΩΣ» ψήφους ..... Κατά συνέπεια, απονέμεται ο βαθμός «(Αριστα/Λίαν Καλώς/Καλώς)& (Βαθμός).....».

Τα Μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής

- ....., Επιβλέπων (Υπογραφή) _____

- .....Μέλος (Υπογραφή) _____
- .....Μέλος (Υπογραφή) _____

Abstract

The last few years, especially after the financial crisis [1,2], Selective Serotonin Reuptake Inhibitors (SSRIs) play a key role in therapeutics in Greece. Adult patients are prescribed the specific class of drugs for the management of major depression, bipolar disorder (with attention), migraines, anxiety and stress-related disorders. In the one hand, SSRIs are effective in the treatment of depression, in the other hand adverse effects, such as emotional blunting and lowering of sexual libido, have been commonly reported, but not studied to a great extent. Therefore, a pilot work with the aid of a questionnaire composed of eight different sections questing for anxiety and depression; sexual experiences; changes in sexual functioning; emotional side effects of patients' treatment; energy level, motivation, weight gain, cognitive functioning, sleep and experiences that bring pleasure, took place in an independent pharmacy in the Northern suburbs of Athens, Greece from May 2018 to July 2018. The sample was composed by 20 participants, 15 women and 5 men, with age range between 35 and 67. As far as the preliminary results are concerned, five women and two men appeared to have detected changes in sexual functioning and five women and no men had difficulties apropos of sexual experiences. Two male participants and six females were in the upper level of Anxiety and depression and two women and one man had observed emotional disability. More than half of the participants, eleven, characterised the specific period of time the worst of their lives for their sexual life. The scales for sexuality appeared to be understandable for the patients, whereas the scales for anxiety and depression, which measured the patients' feelings, confused them. As the study was exploratory a lot of issues came out. Suggestions have been made as there is space for improvement and further research. The antidepressants now play a major role in therapy hereafter their role would be greater and more crucial.

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια, ειδικά μετά την οικονομική κρίση, οι εκλεκτικοί αναστολείς επαναπρόσληψης σεροτονίνης (SSRIs) διαδραματίζουν βασικό ρόλο στη θεραπευτική αντιμετώπιση στην Ελλάδα. Σε ενήλικες ασθενείς συνταγογραφείται συχνά η συγκεκριμένη κατηγορία φαρμάκων για τη διαχείριση της μείζονος κατάθλιψης, της διπολικής διαταραχής (με μεγάλη προσοχή), της ημικρανίας, του άγχους και των διαταραχών του στρές. Από τη μία πλευρά, οι SSRIs βοηθούν στην αντιμετώπιση της κατάθλιψης, ενώ από την άλλη έχουν αναφερθεί ανεπιθύμητες ενέργειες, όπως η συναισθηματική άμβλυση και η μείωση της λίμπιντο, αλλά δεν έχουν μελετηθεί σε μεγάλο βαθμό. Ως εκ τούτου, μια πιλοτική εργασία με τη βοήθεια ενός ερωτηματολογίου που αποτελείται από οκτώ διαφορετικά τμήματα που εκτιμούν το άγχος και την κατάθλιψη, τις σεξουαλικές εμπειρίες, αλλαγές στη σεξουαλική λειτουργία, συναισθηματικές παρενέργειες της θεραπείας των ασθενών, την ενέργεια, το κίνητρο, την αλλαγή σωματικού βάρους, τη γνωσιακή λειτουργία, την ποιότητα του ύπνου και τις εμπειρίες που φέρνουν ευχαρίστηση, πραγματοποιήθηκαν σε ένα ιδιωτικό φαρμακείο στα βόρεια προάστια της Αθήνας από τον Μάιο του 2018 έως τον Ιούλιο του 2018. Το δείγμα απαρτίζεται από 20 συμμετέχοντες, 5 άνδρες και 15 γυναίκες, ηλικίας μεταξύ 35 και 67 ετών. Όσον αφορά τα προκαταρκτικά αποτελέσματα, πέντε γυναίκες και δύο άντρες φαίνεται ότι εμφάνισαν αλλαγές στη σεξουαλική λειτουργία και πέντε γυναίκες και κανένας άνδρας δεν αντιμετώπισαν δυσκολίες σχετικά με τις σεξουαλικές εμπειρίες. Δύο άνδρες συμμετέχοντες και έξι γυναίκες βρίσκονταν στο ανώτερο επίπεδο άγχους και κατάθλιψης και δύο γυναίκες και ένας άνδρας είχαν παρατηρήσει συναισθηματική «αναπηρία». Περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες, έντεκα, είχαν χαρακτηρίσει τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο τη χειρότερη της ζωής τους για τη σεξουαλική τους ζωή. Οι κλίμακες για τη σεξουαλικότητα εμφανίστηκαν σαφείς για τους ασθενείς, όταν οι κλίμακες για το άγχος και την κατάθλιψη που μετρούσαν τα συναισθήματα των ασθενών τους έφεραν σύγχυση. Δεδομένου ότι η μελέτη ήταν πιλοτική και διερευνητική διατυπώθηκαν πολλά θέματα. Έχουν γίνει προτάσεις επειδή υπάρχει περιθώριο για βελτίωση και περαιτέρω έρευνα. Τα αντικαταθλιπτικά διαδραματίζουν τώρα σημαντικό ρόλο στη θεραπευτική και στο μέλλον ο ρόλος τους θα είναι μεγαλύτερος και πιο κρίσιμος.

Εισαγωγή

Τα αντικαταθλιπτικά φάρμακα με σημαντικούς παράγοντες τους Εκλεκτικούς αναστολείς επαναπρόσληψης σεροτονίνης (SSRIs) χρησιμοποιούνται σε μεγάλο βαθμό στην πρωτεύουσα της Ελλάδας, στην Αθήνα για τη διαχείριση της μείζονος κατάθλιψης, των ημικρανιών, του άγχους και των διαταραχών που σχετίζονται με το άγχος. Οι SSRI είναι τα συνηθέστερα συνταγογραφούμενα αντικαταθλιπτικά και αναστέλλουν εκλεκτικά την επαναπρόσληψη της σεροτονίνης. Η σιταλοπράμη, η εσιταλοπράμη, η φλουοξετίνη, η παροξετίνη, η σερτραλίνη και η φλουβοξαμίνη ανήκουν στη συγκεκριμένη κατηγορία φαρμάκων, χρησιμοποιούνται ευρέως σε όλο τον κόσμο με διαφορετικά εμπορικά ονόματα και έχουν εγκριθεί από ρυθμιστικά όργανα για τη θεραπεία της κατάθλιψης. Όλα τα SSRIs λειτουργούν με παρόμοιο τρόπο και οι ασθενείς εμφανίζουν διάφορες ανεπιθύμητες ενέργειες. Η εμφάνιση αυτών των επιπτώσεων δεν είναι υποχρεωτική και πολλές από αυτές μπορεί να εξαφανιστούν μετά από κάποιες ημέρες θεραπείας, ενώ άλλες μπορεί να γίνουν ανυπόφορες και να οδηγήσουν σε αναγκαστική τροποποίηση της φαρμακευτικής αγωγής από τον επαγγελματία ψυχικής υγείας. Οι συχνότερες ανεπιθύμητες ενέργειες που μπορεί να εμφανιστούν είναι υπνηλία, ναυτία, ξηροστομία, αϋπνία, διάρροια, νευρική ανησυχία, ζάλη, πονοκέφαλοι και θολή όραση. Σε γενικές γραμμές, είναι ασφαλής κατηγορία φαρμάκων, αλλά χωρίς αμφιβολία πριν τη λήψη τους, ο ασθενής πρέπει να συζητήσει με τον επαγγελματία ψυχικής φροντίδας για αλληλεπιδράσεις φαρμάκων, πιθανότητα κηύσεως και άλλους παράγοντες που μπορεί να αλληλεπιδράσουν με τη θεραπεία. Ο ψυχίατρος συνεκτιμά τα συμπτώματα, προβλήματα υγείας, άλλα φάρμακα και προηγούμενες θεραπείες και το σωστό φάρμακο συνταγογραφείται. Συνήθως, χρειάζονται μέχρι και είκοσι μία ημέρες για να είναι πλήρως αποτελεσματικό ένα αντικαταθλιπτικό και για να γίνουν ανεκτές οι ανεπιθύμητες ενέργειες.

Εκτός των θετικών και αναμενόμενων αποτελεσμάτων που χαίρουν οι ασθενείς από τη θεραπεία τους και των παρενεργειών που έχουν αναφερθεί προηγουμένως, έχει παρατηρηθεί ότι ορισμένοι ασθενείς εμφανίζουν συναισθηματικές παρενέργειες και γενική αδιαφορία για τη ζωή [3-7]. Επιπλέον, πολλοί ενήλικες ασθενείς που λαμβάνουν θεραπεία με SSRI παραπονούνται για της δυσκολία έκφρασης συναισθημάτων, όπως θλίψη και ευτυχία [6,8]. Αυτή η εμφάνιση των ανεπιθύμητων ενεργειών της αντικαταθλιπτικής αγωγής και ειδικότερα των SSRI έχει περιγραφεί στη βιβλιογραφία από τους ψυχιάτρους και τους ειδικούς ως συναισθηματική άμβλυση, συναισθηματική αδιαφορία, συναισθηματική απόσπαση, μείωση της συναισθηματικής ανταπόκρισης ή ευαισθησίας [5,6].

Αυτή τη στιγμή, η βιβλιογραφία δεν έχει επιδημιολογικές μελέτες μεγάλης κλίμακας σχετικά με τις παρενέργειες των SSRI που μπορεί να επηρεάσουν την συναισθηματική φύση του ασθενούς. Οι ανεπιθύμητες ενέργειες που διερευνήθηκαν στο παρελθόν είναι κυρίως οι σωματικές, όπως η διάρροια, η ξηροστομία, η δυσπεψία, η ανικανότητα, η αϋπνία, η ναυτία, η εφίδρωση και οι τρόμος [4,8]. Ωστόσο, η

πλειοψηφία των ψυχιάτρων, είτε ιδιωτικά είτε στα νοσοκομεία, αντιμετώπισαν όχι μόνο αυτές τις "απτές" επιδράσεις των SSRIs, αλλά και τις συναισθηματικές.

Αυτή η εργασία περιγράφει μια πιλοτική προσπάθεια που εξετάζει μια συλλογή ερωτηματολογίων (Παραρτήματα 1-8) που έχουν σχεδιαστεί για την ανίχνευση της σεξουαλικής διαταραχής και των συναισθηματικών παρενεργειών που σχετίζονται με τις αντικαταθλιπτικές θεραπείες και ειδικότερα με τα SSRIs. Οι ασθενείς καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικά με το επίπεδο του άγχους τους, την κατάθλιψή τους, τις σεξουαλικές τους εμπειρίες και τη λειτουργία τους και την ποιότητα των καθημερινών συνηθειών τους. Είκοσι συμμετέχοντες έχουν μοιραστεί τις εμπειρίες τους σχετικά με τις βιολογικές, συναισθηματικές και διαπροσωπικές ανεπιθύμητες ενέργειες.

Μέθοδος

Τα ερωτηματολόγια περιελάμβαναν οκτώ ενότητες: δημογραφικά στοιχεία, πλήρη στοιχεία φαρμακευτικής αγωγής, επίπεδο άγχους και κατάθλιψης, σεξουαλικές εμπειρίες, αλλαγές στη σεξουαλική λειτουργία, συναισθηματικές παρενέργειες της θεραπείας τους, επίπεδο ενέργειας, κίνητρο, αύξηση βάρους, γνωστική λειτουργία, ύπνος και εμπειρίες που φέρνουν ευχαρίστηση. Όλα τα υπο ερωτηματολόγια του τελικού συνόλου ερωτήσεων έχουν χρησιμοποιηθεί εκτενώς στην ιατρική πρακτική, όπως η Κλίμακα Νοσηλείας και Κατάθλιψης (HADS) και το Κέντρο Επιδημιολογικών Μελετών - Κλίμακας Κατάθλιψης (CES-D) (Παράρτημα 1). Τα ερωτηματολόγια συνίστατο σε ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών και κλίμακες αξιολόγησης, δίνοντας παράλληλα την ευκαιρία στον ασθενή να σχολιάσει τη φαρμακευτική του θεραπεία και τις εμπειρίες του. Συνολικά, ο χρόνος που απαιτείται για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων ήταν περίπου 30-40 λεπτά. Τα κριτήρια συμμετοχής περιλάμβαναν συνταγογραφήσεις SSRI σε ασθενείς ηλικίας άνω των 18 ετών.

Μετά από γραπτή συγκατάθεση (Παράρτημα 9), αυτό το πιλοτικό σύνολο ερωτηματολογίων δόθηκε σε είκοσι έξι ασθενείς συγκεκριμένου φαρμακείου στα βόρεια προάστια της Αθήνας. Το ερωτηματολόγιο δεν ήταν ανώνυμο, καθώς ο φαρμακοποιός γνώριζε σε ποιους ασθενείς δόθηκε η συγκεκριμένη κατηγορία φαρμάκων. Το ερωτηματολόγιο είτε ολοκληρώθηκε στο σπίτι από τον ασθενή είτε με την παρουσία του φαρμακοποιού.

Συμμετέχοντες

Από τα 26 άτομα που ξεκίνησαν την έρευνα, δύο από αυτούς επέστρεψαν το ερωτηματολόγιο επειδή αρνήθηκαν να απαντήσουν σε ιδιωτικές και εμπιστευτικές ερωτήσεις. Άλλοι τέσσερις δεν εμφανίστηκαν και όταν ρωτήθηκαν στη συνέχεια, είπαν ότι θα είχαν ολοκληρώσει το ερωτηματολόγιο αν είχαν περισσότερο ελεύθερο χρόνο. Αυτό άφησε 20 ερωτηματολόγια για ανάλυση. Ορισμένοι συμμετέχοντες δεν απάντησαν σε ορισμένα από τα τμήματα των ερωτηματολογίων.

Οι γυναίκες αποτελούσαν το 75% του δείγματος (15/20). Το ηλικιακό εύρος της ομάδας ήταν μεταξύ 35 και 67 ετών. Το 45% ήταν 56 ή μεγαλύτεροι, το 30% ήταν 45-55 και το υπόλοιπο 25% ήταν κάτω των 44 ετών. Οκτώ από τους είκοσι ασθενείς (40%) έλαβαν θεραπεία με εσιταλοπράμη, πέντε (25%) με σιταλοπράμη, τέσσερις (20%) με σερτραλίνη και τρεις (15%) με φλουοξετίνη. Έχουν συνταγογραφηθεί είτε πρωτότυπα, είτε γενόσημα φάρμακα.

Από την άποψη της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και της τάξης, το ήμισυ (50%) ανήκε στη ανώτερη τάξη, 8 (40%) ανήκαν στη μεσαία τάξη και 2 (10%) ήταν από την κατώτερη τάξη. Όσον αφορά την εκπαίδευση, 6 (30%) από τους 20 συμμετέχοντες έχουν τελειώσει το σχολείο και οι υπόλοιποι 14 (70%) ήταν απόφοιτοι πανεπιστημίων.

Αποτελέσματα

Σεξουαλική λειτουργία

Ο αριθμός των συμμετεχόντων που απάντησαν σε ερωτήσεις σχετικά με τις σεξουαλικές εμπειρίες και τη σεξουαλικότητα διαφέρει (Παράρτημα 4). Τέσσερις από τους 20 δεν απάντησαν σε τέτοιου είδους ερωτήσεις. Πέντε γυναίκες φαίνεται να μην ενδιαφέρονταν για την επιθυμία, τη συχνότητα, το ενδιαφέρον, την ευχαρίστηση, την διέγερση, τον ενθουσιασμό, τον οργανισμό και την ολοκλήρωση της σεξουαλικής πράξης. Πιο συγκεκριμένα, όλες αυτές οι πέντε γυναίκες χαρακτήριζαν τη σεξουαλική τους ζωή από μέτρια έως τη χειρότερη (1,6) της ζωής τους όσον αφορά την επιθυμία. Η συχνότητα ήταν πολύ χαμηλή (4,0), το ενδιαφέρον ήταν λίγο περισσότερο από το μέσο όρο (5,4), η διέγερση και ο ενθουσιασμός (5,4) και ο οργανισμός και η ολοκλήρωση ήταν γύρω στον μέσο όρο (7,4). Ένας από τους πέντε άνδρες συμμετέχοντες δεν απάντησε σε όλες τις ερωτήσεις και δύο από αυτούς φαίνεται να είχαν προβλήματα σε σχέση με τη σεξουαλική λειτουργία. Αναλυτικότερα, και οι δύο αισθάνονταν ότι αυτή ήταν η χειρότερη περίοδο της σεξουαλικής τους ζωής (1,5) και η συχνότητα ήταν πολύ χαμηλή (5,5). Το ενδιαφέρον τους δεν είχε χαθεί (7,0), ο ενθουσιασμός, η διέγερση, ο οργανισμός και η ολοκλήρωσή ήταν όλα στο ίδιο επίπεδο και ικανοποίηση (9,5).

Σεξουαλικές εμπειρίες

Τέσσερις από τις γυναίκες συμμετέχοντες δεν απάντησαν στα ερωτήματα που αφορούν τη σεξουαλικότητα. Από εκείνους που ολοκλήρωσαν την Κλίμακα Σεξουαλικών Εμπειριών της Αριζόνα (Παράρτημα 2), πέντε γυναίκες (25%) ήταν κάτω από το μέσο όρο (13/25 ή κάτω). Στην πρώτη ερώτηση σχετικά με τη σεξουαλική ζωή, φαίνεται να είναι ανύπαρκτη. Δεύτερον, η εύκολη διέγερση ήρθε μόνο σε μία από τις πέντε κυρίες, όπως και η ευκολία του κόλπου να υγρανθεί κατά τη διάρκεια του σεξ. Ήταν δύσκολο για τις γυναίκες ασθενείς να φτάσουν σε οργανισμό, αλλά όταν έφταναν, το βρήκαν ικανοποιητικό. Όλοι οι άνδρες συμμετέχοντες απάντησαν σε αυτές τις ερωτήσεις και κανένας από αυτούς δεν είχε δυσκολίες σχετικά με τις σεξουαλικές εμπειρίες.

Άγχος και κατάθλιψη

Τα 14 ερωτήματα σχετικά με το άγχος και την κατάθλιψη έδειξαν ότι δύο από τους άνδρες συμμετέχοντες δεν είχαν αλλαγές στα συναισθήματά τους, όπως ο φόβος, οι επιθυμίες, το γέλιο, το άγχος, η νευρικότητα, η ευχαρίστηση από το αγαπημένο τηλεοπτικό πρόγραμμα και βιβλίο. Αυτοί οι δύο συμμετέχοντες φαινόταν να είναι ήρεμοι και μη συνδεδεμένοι με αρνητικές σκέψεις, όπως η απελπισία για το μέλλον, η απροθυμία να μιλήσουν, η ανασφαλής ζωή, το κλάμα και η αυτοκαταστροφή, είτε τη στιγμή που ολοκλήρωσαν το ερωτηματολόγιο είτε γενικά. Ένας άνθρωπος ήταν μέτριος όσον αφορά το επίπεδο ανησυχίας και κατάθλιψης. Ωστόσο, παρατήρησε μελαγχολία, αϋπνία, πίεση, αποτυχία, φόβο αλλά ήταν ήρεμος. Οι άλλοι 2 άνδρες συμμετέχοντες

ήταν στο ανώτερο επίπεδο άγχους και κατάθλιψης, και οι δύο είχαν νευρική κατάσταση με πράγματα που δεν είχαν σημασία για αυτούς πριν, ήταν μελαγχολικοί και εμφάνισαν αϋπνία.

Όσον αφορά τις γυναίκες, εννέα από αυτές (60%) δεν ανέφεραν συναισθηματικές μεταβολές, ούτε μεταβολές στις συνήθειες ύπνου ή την κούραση, οι οποίες είναι οι πιο συνηθισμένες αναφερθείσες τροπολογίες. Όλες οι υπόλοιπες γυναίκες (40%) περιέγραψαν ότι τα πράγματα που δεν είχαν σημασία στο παρελθόν συνέβαλαν σημαντικά στο παρόν. Αναφέρθηκαν επίσης σε δυσκολίες στη συγκέντρωση, είχαν μελαγχολικές σκέψεις, φόβο, προβλήματα με τον ύπνο, απροθυμία λόγου, μοναξιά, αδυναμία εκπλήρωσης της εργασίας, εργασία στο σπίτι ή / και το σχολείο, άγχος, έλλειψη αυτοπεποίθησης και κούραση. Η καθημερινή ζωή τους είχε αλλάξει, με τις πιο κοινές αλλαγές να είναι οι αρνητικές σκέψεις, η έλλειψη ανυπομονησίας για τα καλά πράγματα στη ζωή και η έλλειψη επιθυμίας για καθημερινά μικρά πράγματα, όπως τηλεοπτικά προγράμματα ή ένα βιβλίο. Φαινόταν ότι όλοι τους έχασαν το ενδιαφέρον τους για την εμφάνιση και την εμφάνισή τους.

Συναισθηματικές παρενέργειες

Στο τμήμα του ερωτηματολογίου που σχετίζεται με τις συναισθηματικές παρενέργειες των αντικαταθλιπτικών φαρμάκων (βλέπε παράρτημα), ορισμένα τμήματα παραμένουν κενά από τρεις γυναίκες και ένα άτομο, το 20% του πληθυσμού. Δύο γυναίκες και ένας άνδρας (15%) ήταν αυτοί που σημείωσαν υψηλή βαθμολογία και είναι εξαιρετικά παραδείγματα ατόμων που βιώνουν συναισθηματικές παρενέργειες. Παρουσίασαν ότι δεν τους νοιάζει να βοηθήσουν τους άλλους και τα συναισθήματά τους. Δεν έχουν εξαιρετική αίσθηση για τίποτα στη ζωή, καθημερινά θέματα, δικές τους αισθήσεις και αντιδράσεις. Παρά ταύτα, 18 από τα είκοσι άτομα δεν αρνήθηκαν ότι απολάμβαναν μουσική, μία όμορφη θέα, τη δική τους εμφάνιση, ένα τηλεφώνημα από έναν φίλο, ένα βιβλίο, ένα καλό δείπνο ή τη συναναστροφή με φίλους και οικογένεια. Από τα υπόλοιπα δύο άτομα, ο ένας και πάλι απολάμβανε τα πάντα εκτός από τη συναναστροφή με την οικογένεια και ο τελευταίος δεν ολοκλήρωσε το συγκεκριμένο τμήμα του ερωτηματολογίου.

Συζήτηση

Τα παρόντα ευρήματά είναι πιλοτικά και δεν μπορούν να γενικευθούν, καθώς μικρός αριθμός ασθενών συμπεριλαμβάνονται στο δείγμα. Ωστόσο, είναι αναμφισβήτητο ότι η σεξουαλική λειτουργία επηρεάζεται από τη χρήση αντικαταθλιπτικών [9]. Όταν 11 από τους 20 ανθρώπους είχαν χαρακτηρίσει τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, ως τη χειρότερη της ζωής τους, όσον αφορά τη σεξουαλική τους ζωή, αυτό σημαίνει ότι το γεγονός ότι βρίσκονται σε αντικαταθλιπτική αγωγή δεν μπορεί να αγνοηθεί. Ωστόσο, αυτό μπορεί να σχετίζεται με το γεγονός ότι πάσχουν από κατάθλιψη, η οποία είναι γνωστό ότι επηρεάζει σοβαρά τη λίμπιντο και την ευχαρίστηση από σεξουαλικές δραστηριότητες. Οι μισοί από αυτούς τους πέντε ανθρώπους που είναι γυναίκες δεν επιθυμούσαν να ασχοληθούν με τη σεξουαλική δραστηριότητα. Κάτι που είναι απροσδόκητο, καθώς δεν ήταν μόνο γυναίκες που ήταν στην εμμηνόπαυση, αλλά και νεότερες κάτω των 40 ετών. Σχετικά με τους άνδρες, όλοι επιθυμούσαν να συμμετάσχουν σε σεξουαλική δραστηριότητα και αυτό μπορεί να επηρεάζεται από το γεγονός ότι ήταν όλοι στη θεραπεία στυτικής δυσλειτουργίας, είτε φαρμακευτικών είτε φυσικών συμπληρωμάτων. Επιπλέον, εννέα από τις γυναίκες και ένας άνδρας, αποκάλυψαν ότι η σεξουαλική τους επιθυμία ήταν ανύπαρκτη. Μόνο ένα από αυτά τα εννέα άτομα, δεν βρήκαν τον οργασμό ικανοποιητικό, όταν είχαν κάποτε έναν. Όλοι οι άλλοι ήταν κάπως εξαιρετικά ευχαριστημένοι.

Όσον αφορά το ερωτηματολόγιο Νοσοκομειακής Κλίμακας Άγχους και Κατάθλιψης (HADS), η Κλίμακα Κατάθλιψης Επιδημιολογικών Μελετών (CESD) και η Κατάσταση Άγχους Κατάστασης Κατάστασης (STAI) (Παράρτημα 1) οι ασθενείς φαίνεται να ήταν μπερδεμένοι. Αυτές οι 3 διαφορετικές κλίμακες είχαν ως σκοπό να εκτιμήσουν τα συναισθήματα της περασμένης εβδομάδας, τα γενικά συναισθήματα και τη συμπεριφορά και τα συναισθήματα της συγκεκριμένης στιγμής που ο ασθενής ολοκλήρωσε την έρευνα. Όμως, οι απαντήσεις δεν ήταν αυτές που αναμενόταν και πολλοί συμμετέχοντες, μετά από λίγο, άφησαν τα συγκεκριμένα μέρη του ερωτηματολογίου κενά.

Σχετικά με το άλλο ερωτηματολόγιο που σχετίζεται με τα συναισθήματα (Snaitth-Hamilton Scale Pleasure Scale SHAPS) (Παράρτημα 7). Δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του πληθυσμού φαινόταν να έχει συναισθηματικά προβλήματα και δύο έδωσαν απαντήσεις απόλυτα αναμενόμενες. Η μία ήταν μια νεαρή κοπέλα με πολλά οικογενειακά ζητήματα που είχε κατάθλιψη μετά τον τοκετό. Δεν νοιαζόταν καν αν τα πράγματα που έκανε παραβιάζουν τον ηθικό της κώδικα και αποσυνδέθηκε από τα συναισθήματά της. Μέρος των σχολίων της σχετικά με τη συγκεκριμένη ερώτηση:

«Νιώθω την ευτυχία των άλλων, αλλά ειλικρινά η θλίψη των άλλων είναι κάτι που δεν μπορεί να με αγγίξει πια. Δεν μπορώ να κλαίω για κανέναν και δεν με νοιάζει.»

Η άλλη ήταν μία μητέρα, με ένα παιδί. Πριν από δύο χρόνια παρουσίασε καρκίνο του μαστού και υποβλήθηκε σε χημειοθεραπεία και ακτινοθεραπεία. Έγραψε:

«Δεν έχω κανέναν στόχο, δεν είναι πλέον σημαντικό για μένα. Όλο τον καιρό σκέφτομαι το σώμα μου, το οποίο πάσχει. Δεν χρειάζεται να επιτύχω τίποτα, καθώς δεν αισθάνομαι ότι υπάρχει κάποιος στη ζωή μου στον οποίο πρέπει να δείξω κάτι που έκανα. Τίποτα δεν είναι συναρπαστικό.»

Περιορισμοί της μελέτης

Αυτό η πιλοτική μελέτη είχε αδιαμφισβήτητες αδυναμίες. Πρώτον, πραγματοποιήθηκε σε οικογενειακό φαρμακείο όπου οι ασθενείς και το προσωπικό είχαν προσωπική σχέση. Κατά συνέπεια, ορισμένες από τις απαντήσεις μπορεί να μην είναι οι πραγματικές από τους ασθενείς που ολοκλήρωσαν το σύνολο των ερωτήσεων, κάποιοι ήθελαν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους ή άλλοι αρνήθηκαν να επιστρέψουν με το ερωτηματολόγιο, καθώς θεώρησαν ότι οι πληροφορίες που θα μοιράζονταν ήταν πολύ προσωπικές και εμπιστευτικές. Επιπλέον, υπήρξε αποτυχία του δείγματος να καταλήξει σε καλά συγκεντρωμένα αποτελέσματα. Υπήρξε ανάγκη για καλύτερο ιστορικό και συλλογή στοιχείων σχετικά με τη θεραπεία τους, όπως η δόση, ο χρόνος, η διάρκεια και ο συνδυασμός φαρμάκων. Για τα αντικαταθλιπτικά φάρμακα, ο χρόνος που λαμβάνει ο ασθενής το φάρμακο παίζει σημαντικό ρόλο. Οι ασθενείς δεν φαίνεται να καταλαβαίνουν ότι, όταν τους ζητείται να αναφέρουν όλα τα φάρμακα που λαμβάνουν, πρέπει να καταγράφονται επίσης τα φυσικά συμπληρώματα, καθημερινές θεραπείες όπως χάπια θυρεοειδούς και συμπτωματική θεραπεία (Παράρτημα 8). Αυτό ήταν ένα πρόβλημα του συγκεκριμένου μέρους του ερωτηματολογίου, το άφηναν κενό και τα φάρμακα συμπληρώθηκαν από τον ερευνητή φαρμακοποιό που είχε πρόσβαση στο ιατρικό ιστορικό τους. Εκτός αυτού, ο ερευνητής κατάλαβε ότι υπήρχε σύγχυση μεταξύ της σεξουαλικότητας και της σεξουαλικής ζωής. Οι ασθενείς δεν μπορούσαν να διακρίνουν μεταξύ της σεξουαλικής δραστηριότητας τη στιγμή αυτή και της θέλησης να είναι σεξουαλικά ενεργοί. Αυτός είναι ο λόγος που η κλίμακα σεξουαλικής εμπειρίας της Αριζόνα και οι αλλαγές στο ερωτηματολόγιο σεξουαλικής λειτουργίας (CSFQ) (Παράρτημα 2.4) έμειναν είτε εντελώς, είτε εν μέρει κενές από πολλούς ασθενείς. Εκτός από όλα τα παραπάνω μέρη ολόκληρου του ερωτηματολογίου, υπήρχε και η Κλίμακα Rothschild για αντικαταθλιπτική θεραπεία (Παράρτημα 6). Αυτή είναι μια κλίμακα που σκοπός είναι η μέτρηση της ενεργειακής στάθμης, της κινητικότητας και του ενδιαφέροντος, της γνωστικής λειτουργίας, της αύξησης του βάρους, του ύπνου και της σεξουαλικής λειτουργίας. Οι ασθενείς δεν κατάφεραν να καταλάβουν τι έπρεπε να απαντήσουν και όλοι τους άφηναν κενό, και παρέκαμψαν το συγκεκριμένο μέρος του ερωτηματολογίου. Οι πιθανές απαντήσεις ήταν τέτοιες ώστε κανείς να μην αξιολογούνται. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το συγκεκριμένο μέρος δεν αναλύθηκε περαιτέρω ούτε στο τμήμα αποτελεσμάτων ούτε στη συζήτηση. Επιπλέον, τα ερωτηματολόγια χαρακτηρίστηκαν από όλους τους συμμετέχοντες ως μακρά και εκτεταμένα. Καθώς οι ασθενείς επεξεργάστηκαν τα ερωτήματα, άφησαν μερικά από αυτά αναπάντητα και / ή ολόκληρα μέρη αχρησιμοποίητα. Όπως αναφέρθηκε και

παραπάνω στη συζήτηση, οι ερωτήσεις ήταν παρόμοιες στις κλίμακες Κέντρου Επιδημιολογικών Μελετών Κατάθλιψης (CESD), Κλίμακα Κατάστασης Άγχους (STAI), Νοσοκομειακή Κλίμακα Άγχους και Κατάθλιψης (HADS) (Παράρτημα 1) και είχαν ως στόχο να εκτιμήσουν τα συναισθήματα της περασμένης εβδομάδας, τα γενικά συναισθήματα και τη συμπεριφορά και τα συναισθήματα της συγκεκριμένης στιγμής που ο ασθενής ολοκλήρωσε την έρευνα. Αυτό μπέρδεψε τον πληθυσμό, τους κούρασε και τελικά τα τελευταία ερωτήματα είτε έμειναν κενά, είτε οι απαντήσεις ήταν μη αξιολογήσιμες. Συγκεκριμένα, ο κ. Β. δήλωσε:

«Το βρήκα κακό που κάποιος θα μπορούσε να συνδυάσει τόσες έρευνες. Από την αρχή οι ερευνητές θέλουν να με πείσουν ότι παίρνω τα χειρότερα φάρμακα με τις χειρότερες παρενέργειες. .... Άρχισα να σκέφτομαι ότι η σεξουαλική μου ζωή πρέπει να συνδέεται άμεσα με τον συναισθηματικό μου κόσμο, κάτι που δεν ισχύει, τουλάχιστον για μένα.»

Προτάσεις - Συμπεράσματα

Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης όσον αφορά το συγκεκριμένο εργαλείο που επελέγη για την απόκτηση των αποτελεσμάτων που προαναφέρθηκαν. Καταρχάς, το μέγεθος του ερωτηματολογίου δυσκόλευε στο να επιστραφεί εντός εύλογου χρονικού διαστήματος. Από την αρχή της έρευνας, τέσσερα άτομα δεν εμφανίστηκαν με ολοκληρωμένες ερωτήσεις, λόγω έλλειψης χρόνου. Επιπλέον, πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη καθοδήγηση όσον αφορά τη χρονική διάρκεια που πρέπει να απαντήσουν οι ασθενείς. Η δόση, ο χρόνος, η διάρκεια, ο συνδυασμός φαρμάκων και για πόσο καιρό παίρνουν το αντικαταθλιπτικό φάρμακο πρέπει επίσης να καταγράφονται προσεκτικά. Η πλειοψηφία των ασθενών δεν ανέφερε καν ότι προηγουμένως ήταν σε θεραπεία με άλλο φάρμακο. Αυτά τα σημεία πρέπει να καλύπτονται, έτσι ώστε ο ιατρικός φάκελος του ασθενούς να είναι προσβάσιμος στον ερευνητή, εφόσον το επιτρέπει η μελέτη. Ακόμη και η αλλαγή ενός φαρμάκου γενοσήμου σε πρωτότυπο ή το αντίστροφο πρέπει να σημειωθεί. Έχει ενδιαφέρον αν αυτή η αλλαγή ήταν λόγω παρενέργειας, τιμής ή κάτι άλλο; Ότι καταναλώνει ασθενής πρέπει να καταγράφεται, από το τσάι με βότανα που πίνει με το πρωινό του, μέχρι για παράδειγμα το συμπλήρωμα που χρησιμοποιεί για την υπερπλασία του προστάτη. Το ιστορικό πρέπει να περιλαμβάνει τη διάγνωση για την οποία ο ασθενής λαμβάνει τα συγκεκριμένα φάρμακα. Εκτός αυτού, κάτι που δυστυχώς είναι συνηθισμένο, τουλάχιστον για την Ελλάδα, οι ασθενείς παίρνουν φάρμακα χωρίς αυτά να συνταγογραφούνται από τον οικογενειακό τους γιατρό ή ψυχίατρο. Επομένως, υπάρχει επείγουσα ανάγκη να συμπεριλαμβάνονται σε αυτές τις μελέτες μόνο ασθενείς που το φάρμακο τους έχει συνταγογραφηθεί από γιατρό, με διάγνωση, π.χ. άγχος, διπολική διαταραχή, κρίσεις πανικού, κατάθλιψη κτλ. Επίσης, πρέπει να καταγράφεται, εάν βρίσκονται σε γνωσιακή συμπεριφορική θεραπεία (CBT) και εάν συνεχίζουν να βρίσκονται υπό ιατρική παρακολούθηση.

Λόγω του γεγονότος ότι η κλίμακα της σεξουαλικής εμπειρίας της Αριζόνα (Παράρτημα

2) Δεν απαντά μερικές φορές πλήρως ή εν μέρει, η πρώτη σκέψη που ήρθε στο μυαλό ήταν ότι οι άνθρωποι βρήκαν αυτά τα ερωτήματα πολύ προσωπικά και η δεύτερη σκέψη ήταν ότι δεν κατάλαβαν τη διαφορά της σεξουαλικής ζωής και της σεξουαλικότητας. Επειδή η συγκεκριμένη κλίμακα έχει μεγάλη σημασία, συνιστάται να εξηγείται στους συμμετέχοντες η διαφορά μεταξύ των δύο σχεδόν όμοιων όρων. Θα βοηθήσει στην εξαγωγή πραγματικών, κατάλληλων και μετρήσιμων αποτελεσμάτων.

Όταν άρχισαν να αναλύονται τα ερωτηματολόγια, η εντύπωση ήταν ότι αν η έρευνα έλαβε χώρα σε διαφορετικό περιβάλλον και οι ασθενείς δεν ήταν πελάτες του συγκεκριμένου φαρμακείου, το αποτέλεσμα δεν θα ήταν το ίδιο. Υπήρξε προσωπική ή / και εργασιακή σχέση με τον ερευνητή και γνώριζε κάποιες λεπτομέρειες σχετικά με τον ερωτώμενο. Ωστόσο, αυτό ήταν λανθασμένο και κάπως προκατειλημμένο.

Μετά από αυτή την πιλοτική μελέτη φάνηκε ότι ορισμένες ερωτήσεις δεν ήταν εφαρμόσιμες για ορισμένους ασθενείς και αρνήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις που δεν τους κάνουν να αισθάνονται άνετα. Τούτου λεχθέντος, το ιδεώδες θα ήταν η έρευνα να συνοδεύεται από μια εξατομικευμένη συνέντευξη με τον ασθενή από ψυχίατρο και εκπαιδευμένο προσωπικό [10]. Ο ειδικός θα προσπαθούσε να διερευνήσει περιοχές ενδιαφέροντος με τακτικότητα και ευγένεια, παραμένοντας αντιμέτωπος με λεπτές ενδείξεις των συμμετεχόντων ότι ορισμένα θέματα ήταν πολύ δύσκολα να συζητηθούν.

Χωρίς αμφιβολία, τα αντικαταθλιπτικά έχουν «ενοχοποιηθεί» για συναισθηματική άμβλυση και μείωση της σεξουαλικής λειτουργίας. Ακόμη και από αυτή την πιλοτική μελέτη με 20 συμμετέχοντες, αυτές οι παρενέργειες είναι προφανείς, αλλά δεν έχει ληφθεί επαρκές δείγμα για στατιστική επεξεργασία. Τα αποτελέσματα θα ήταν πιο κατάλληλα για τις ανάγκες της έρευνας, χρήσιμα, μετρήσιμα και επαναχρησιμοποιήσιμα για περαιτέρω μελέτες, εάν είχαν ήδη εφαρμοστεί οι προαναφερθείσες συστάσεις. Έχει μεγάλη σημασία για τους επαγγελματίες ψυχικής υγείας να αναγνωρίσουν ότι τα ερωτηματολόγια δεν είναι πάντα επαρκή. Είναι πιθανό ότι πρέπει να συνοδεύονται σε ορισμένες μελέτες από εξατομικευμένες συνεντεύξεις [10] που ταιριάζουν στις ανάγκες του κάθε ασθενούς και θα οδηγήσουν στο επιθυμητό αποτέλεσμα που θα συμβάλει στην καλύτερη ολιστική θεραπεία και ενημέρωση του ασθενούς.

Βιβλιογραφία

- 1) Barcelo M.A., Coll-Negre M., Coll-de-Tuero G., Saez M. Effects of the Financial Crisis on Psychotropic Drug Consumption in a Cohort from a Semi-Urban Region in Catalonia, Spain. *Public Library of Science*. 2016; 11(2): e0148594.
- 2) Sicras-Mainar A., Navarro-Artieda R. Use of antidepressants in the treatment of major depressive disorder in primary care during a period of economic crisis. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*. 2016; 12: 29–40.
- 3) Goodwin G.M., Pricea J., De Bodinat C., Laredo J. Emotional blunting with antidepressant treatments: A survey among depressed patients. *Journal of Affective Disorders*. 2017; 221: 31–35
- 4) Read J., Cartwright C. , Gibson K. Adverse emotional and interpersonal effects reported by 1829 New Zealanders while taking antidepressants. *Psychiatry Research*. 2014; 216: 67–73
- 5) Price J., Cole V. , Goodwin G.M.. Emotional side-effects of selective serotonin reuptake inhibitors: qualitative study. *The British Journal of Psychiatry*. 2009; 195: 211–217
- 6) Sansone R.A., Sansone L.A.. SSRI-induced Indifference. *Psychiatry (Edgemont)* 2010;7(10):14–18
- 7) Szmulewicz A., Samamé C., Caravotta P. Martino D.J. Igoa A. , Hidalgo- Mazzei D. , Colom F. , Strejilevich S.A. Behavioral and emotional adverse events of drugs frequently used in the treatment of bipolar disorders: clinical and theoretical implications. *International Journal of Bipolar Disorders*. 2016; 4:6
- 8) Gibson K., Cartwright C. , Read J.. ‘In my life antidepressants have been...’: a qualitative analysis of users’ diverse experiences with antidepressants. *BMC Psychiatry*. 2016; 16: 135
- 9) Marazziti D., Baroni S., Dell’Osso L. Emotional blunting following long-term antidepressant treatment. *European Neuropsychopharmacology* , 2014; 24(2): S447
- 10) Gibson K., Cartwright C., Read J. Conflict in Men’s Experiences With Antidepressants. *American Journal of men’s health*. 2018 Jan; 12(1): 104–116.

Παραρτήματα

Παράρτημα 1

HADS

Οδηγίες: Παρακαλούμε διαλέξετε την απάντηση που είναι πλησιέστερη στα συναισθήματά σας της **προηγούμενης εβδομάδας**. Μην προβληματίζεστε πολύ για τις απαντήσεις σας, η αυθόρμητη απάντηση είναι η καλύτερη

<p>1. Νιώθω ανήσυχος ή τρομαγμένος</p> <p>☒ Τον περισσότερο καιρό</p> <p>☒ Πολύ καιρό</p> <p>☒ Από καιρό σε καιρό, περιστασιακά</p> <p>☒ Καθόλου</p>	<p>8. Νιώθω σαν να έχουν πέσει οι ρυθμοί μου</p> <p>☒ Σχεδόν όλο τον καιρό</p> <p>☒ Πολύ συχνά</p> <p>☒ Μερικές φορές</p> <p>☒ Καθόλου</p>
<p>2. Εξακολουθώ να απολαμβάνω τα πράγματα που συνήθιζα να απολαμβάνω</p> <p>☒ Σαφέστατα, στον ίδιο βαθμό</p> <p>☒ Όχι στον ίδιο βαθμό</p> <p>☒ Λίγο μόνο</p> <p>☒ Καθόλου</p>	<p>9. Αντιμετωπίζω κάποιο συναίσθημα φόβου σαν να έχω «πεταλούδες» στο στομάχι μου</p> <p>☒ Καθόλου</p> <p>☒ Περιστασιακά</p> <p>☒ Αρκετά συχνά</p> <p>☒ Πολύ συχνά</p>
<p>3. Αντιμετωπίζω κάποιο συναίσθημα φόβου σαν να πρόκειται κάτι τρομακτικό να συμβεί</p> <p>☒ Ακριβώς, μάλιστα σε σοβαρό βαθμό</p> <p>☒ Ναι, αλλά όχι τόσο σοβαρά</p> <p>☒ Ελάχιστα, αλλά δεν με ανησυχεί</p> <p>☒ Καθόλου</p>	<p>10. Έχασα το ενδιαφέρον για την εμφάνισή μου</p> <p>☒ Ακριβώς</p> <p>☒ Δεν την φροντίζω όσο θα έπρεπε</p> <p>☒ Ίσως δεν την φροντίζω όσο θα έπρεπε</p> <p>☒ Την φροντίζω όσο θα έπρεπε</p>
<p>4. Μπορώ να γελώ και να βλέπω τη χαρωπή όψη των πραγμάτων</p> <p>☒ Βεβαίως, έτσι όπως μπορούσα πάντα</p> <p>☒ Μάλλον όχι τόσο όπως στο παρελθόν</p> <p>☒ Σίγουρα όχι τώρα τόσο πολύ</p> <p>☒ Καθόλου</p>	<p>11. Νιώθω νευρικός και ανήσυχος, σαν να πρέπει συνέχεια να κινούμαι</p> <p>☒ Μάλιστα, σε πολύ μεγάλο βαθμό</p> <p>☒ Σε αρκετά μεγάλο βαθμό</p> <p>☒ Όχι σε τόσο μεγάλο βαθμό</p> <p>☒ Καθόλου</p>
	<p>12. Προσμένω με χαρά διάφορα πράγματα</p>

<p>5. Ανήσυχες σκέψεις περνούν από το μυαλό μου</p> <p>☒ Πάρα πολύ συχνά</p> <p>☒ Πολύ συχνά</p> <p>☒ Όχι τόσο συχνά</p> <p>☒ Πολύ λίγο</p>	<p>☒ Τόσο όπως και στο παρελθόν</p> <p>☒ Μάλλον λιγότερο από όσο συνήθιζα</p> <p>☒ Σίγουρα λιγότερο από όσο συνήθιζα</p> <p>☒ Καθόλου</p>
<p>6. Νιώθω κεφάτος</p> <p>☒ Ποτέ</p> <p>☒ Όχι συχνά</p> <p>☒ Μερικές φορές</p> <p>☒ Τον περισσότερο καιρό</p>	<p>13. Αντιμετωπίζω αιφνίδια συναισθήματα πανικού</p> <p>☒ Πράγματι, πολύ συχνά</p> <p>☒ Αρκετά συχνά</p> <p>☒ Όχι τόσο συχνά</p> <p>☒ Καθόλου</p>
<p>7. Μπορώ να κάθομαι άνετα και να νιώθω χαλαρωμένος</p> <p>☒ Ακριβώς</p> <p>☒ Συνήθως</p> <p>☒ Όχι συχνά</p> <p>☒ Καθόλου</p>	<p>14. Μπορώ να απολαμβάνω ένα ενδιαφέρον βιβλίο ή ένα ραδιοφωνικό/τηλεοπτικό πρόγραμμα</p> <p>☒ Συχνά</p> <p>☒ Μερικές φορές</p> <p>☒ Όχι συχνά</p> <p>☒ Πολύ σπάνια</p>

CESD				
	0=Σπάνια ή καθόλου	1=Μερικές φορές	2=Αρκετές φορές	3=Τον περισσότερο καιρό
Σας ενοχλούν πράγματα που συνήθως δεν σας ενοχλούν	0	1	2	3
Η όρεξη σας είναι κακή ώστε να μη θέλετε να τρώτε	0	1	2	3
Νιώθετε ότι είσατε εξίσου ικανός με τους άλλους	0	1	2	3
Έχετε δυσκολία να συγκεντρωθείτε σ' αυτό που κάνετε	0	1	2	3
Νιώθετε μελαγχολικός	0	1	2	3
Νιώθετε πως ότι κάνετε το κάνετε με μεγάλη προσπάθεια, πίεση	0	1	2	3
Νιώθετε ελπίδα για το μέλλον	0	1	2	3
Σκεφτόσατε ότι η μέχρι τώρα ζωή σας ήταν μια αποτυχία	0	1	2	3
Νιώθετε φοβισμένος	0	1	2	3
Έχετε ανήσυχο ύπνο	0	1	2	3
Είσατε ευτυχισμένος	0	1	2	3
Μιλάτε λιγότερο από το συνηθισμένο	0	1	2	3
Νιώθετε μοναξιά	0	1	2	3
Πιστεύετε ότι οι άνθρωποι δεν είναι φιλικοί μαζί σας	0	1	2	3
Ευχαριστιέστε (χαιρόσατε τη ζωή)	0	1	2	3
Κλαίτε με λυγμούς	0	1	2	3
Νιώθετε λυπημένος	0	1	2	3
Νιώθετε ότι οι άνθρωποι δεν σας συμπαθούν	0	1	2	3
Δεν μπορείτε να κάνετε τις δουλειές σας (εργασία, σπίτι, σχολείο)	0	1	2	3
Νιώθατε ότι δεν μπορούσατε να απαλλαγείτε από την κακοκεφιά αμέσως, ακόμα κι αν οι φίλοι ή η οικογένεια σας, σας βοηθούσαν	0	1	2	3

STAI

Οδηγίες: Πιο κάτω υπάρχει ένας αριθμός φράσεων που οι άνθρωποι συνηθίζουν να χρησιμοποιούν για να περιγράψουν τον εαυτό τους. Διαβάστε κάθε φράση και μετά βάλτε σε κύκλο τον αντίστοιχο αριθμό στα δεξιά της φράσης για να δείξετε πως νιώθατε **ΣΥΝΗΘΩΣ**. Δεν υπάρχουν σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις. Μη ξοδεύετε πολλή ώρα για κάθε μία φράση, δώστε μια απάντηση που περιγράφει πιο καλά πως νιώθατε **ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΣΑΣ**.

	1=Σχεδόν ποτέ	2=Μερικές φορές	3=Συχνά	4=Σχεδόν πάντοτε
Αισθάνομαι ευχάριστα	1	2	3	4
Κουράζομαι εύκολα	1	2	3	4
Βρίσκομαι σε συνεχή αγωνία	1	2	3	4
Εύχομαι να μπορούσα να είμαι τόσο ευτυχισμένος όσο οι άλλοι	1	2	3	4
Μένω πίσω στις δουλειές μου, γιατί δεν μπορώ να αποφασίσω αρκετά γρήγορα	1	2	3	4
Αισθάνομαι αναπαυμένος	1	2	3	4
Είμαι ήρεμος, ψύχραιμος, συγκεντρωμένος	1	2	3	4
Αισθάνομαι πως οι δυσκολίες συσσωρεύονται ώστε να μην μπορώ να τις ξεπεράσω	1	2	3	4
Ανησυχώ πάρα πολύ για κάτι που στην πραγματικότητα δεν έχει σημασία	1	2	3	4
Βρίσκομαι σε συνεχή υπερένταση	1	2	3	4
Έχω την τάση να βλέπω τα πράγματα δύσκολα	1	2	3	4
Μου λείπει αυτοπεποίθηση	1	2	3	4
Αισθάνομαι ασφαλής	1	2	3	4
Προσπαθώ να αποφεύγω την αντιμετώπιση μιας κρίσεως ή μιας δυσκολίας	1	2	3	4
Βρίσκομαι σε υπερδιέγερση	1	2	3	4
Είμαι ικανοποιημένος	1	2	3	4
Κάποια ασήμαντη σκέψη περνά από το μυαλό και με ενοχλεί	1	2	3	4
Παίρνω τις απογοητεύσεις τόσο πολύ στα σοβαρά ώστε δεν μπορώ να τις διώξω από τη σκέψη μου	1	2	3	4

Είμαι ένας σταθερός χαρακτήρας	1	2	3	4
Έρχομαι σε μια κατάσταση εντάσεως ή αναστάτωσης όταν σκέπτομαι τις τρέχουσες ασχολίες και τα ενδιαφέροντά μου	1	2	3	4

Οδηγίες: Ακολουθεί ένας αριθμός φράσεων που χρησιμοποιούνται συχνά. Διαβάστε κάθε φράση και μετά βάλτε σε κύκλο τον αντίστοιχο αριθμό στα δεξιά της φράσης για να δείξετε πως αισθάνεστε **ΤΩΡΑ**, δηλαδή **ΑΥΤΗ ΤΗ ΣΤΙΓΜΗ**.

	1=Καθόλου	2=Κάπως	3=Μέτρια	4=Πάρα πολύ
Αισθάνομαι ήρεμος	1	2	3	4
Αισθάνομαι ασφαλής	1	2	3	4
Νιώθω μια εσωτερική ένταση	1	2	3	4
Έχω αγωνία	1	2	3	4
Αισθάνομαι άνετα	1	2	3	4
Αισθάνομαι αναστατωμένος	1	2	3	4
Ανησυχώ για ενδεχόμενες ατυχίες	1	2	3	4
Αισθάνομαι αναπαυμένος	1	2	3	4
Αισθάνομαι άγχος	1	2	3	4
Αισθάνομαι βολικά	1	2	3	4
Αισθάνομαι αυτοπεποίθηση	1	2	3	4
Αισθάνομαι νευρικήτητα	1	2	3	4
Αισθάνομαι ήσυχος	1	2	3	4
Βρίσκομαι σε διέγερση	1	2	3	4
Είμαι χαλαρωμένος	1	2	3	4
Αισθάνομαι ικανοποιημένος	1	2	3	4
Ανησυχώ	1	2	3	4
Αισθάνομαι έξαψη και ταραχή	1	2	3	4
Αισθάνομαι υπερένταση	1	2	3	4
Αισθάνομαι ευχάριστα	1	2	3	4

Παράρτημα 2

ASEX

Αξιοπιστία και εγκυρότητα του asex

ΚΛΙΜΑΚΑ ARIZONA ΓΙΑ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ – ΑΝΔΡΑΣ

Για κάθε ερώτηση, υποδείξτε το συνολικό επίπεδο σας κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εβδομάδας, συμπεριλαμβανομένης και της σημερινής ημέρας

1. Πόσο ισχυρή είναι η σεξουαλική σας όρεξη?

Εξαιρετικά ισχυρή πολύ ισχυρή κάπως ισχυρή κάπως αδύναμη
πολύ αδύναμη ανύπαρκτες

2. Πόσο εύκολα διεγείρεστε σεξουαλικά?

Εξαιρετικά εύκολα πολύ εύκολα κάπως εύκολα κάπως δύσκολα
πολύ δύσκολα καμία σεξουαλική διέγερση

3. Μπορείτε να έχετε εύκολα και να διατηρήσετε μια στύση?

Εξαιρετικά εύκολα πολύ εύκολα κάπως εύκολα κάπως δύσκολα
πολύ δύσκολα δεν έχετε στύση

4. Πόσο εύκολα μπορείτε να φτάσετε σε οργασμό?

Εξαιρετικά εύκολα πολύ εύκολα κάπως εύκολα κάπως δύσκολα
πολύ δύσκολα δεν έχετε οργασμούς

5. Λαμβάνετε ικανοποίηση από τους οργασμούς σας?

Εξαιρετική ικανοποίηση πολύ ικανοποίηση αρκετή ικανοποίηση
κάποια ικανοποίηση καμία ικανοποίηση δεν έχετε οργασμούς

ΣΧΟΛΙΑ

ΚΛΙΜΑΚΑ ARIZONA ΓΙΑ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ – ΓΥΝΑΙΚΑ

Για κάθε ερώτηση, υποδείξτε το συνολικό επίπεδο σας κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εβδομάδας, συμπεριλαμβανομένης και της σημερινής ημέρας

1. Πόσο ισχυρή είναι η σεξουαλική σας όρεξη?

Εξαιρετικά ισχυρή πολύ ισχυρή κάπως ισχυρή κάπως αδύναμη
πολύ αδύναμη ανύπαρκτες

2. Πόσο εύκολα διεγείρεστε σεξουαλικά?

Εξαιρετικά εύκολα πολύ εύκολα κάπως εύκολα κάπως δύσκολα
πολύ δύσκολα καμία σεξουαλική διέγερση

3. Πόσο εύκολα ο κόλπος σας γίνεται υγρός κατά τη διάρκεια του σεξ?

Εξαιρετικά εύκολα πολύ εύκολα κάπως εύκολα κάπως δύσκολα
πολύ δύσκολα ποτέ

4. Πόσο εύκολα μπορείτε να φτάσετε σε έναν οργασμό?

Εξαιρετικά εύκολα πολύ εύκολα κάπως εύκολα κάπως δύσκολα πολύ δύσκολα δεν έχετε οργασμούς

5. Λαμβάνετε ικανοποίηση από τους οργασμούς σας?

Εξαιρετική ικανοποίηση πολύ ικανοποίηση αρκετή ικανοποίηση
κάποια ικανοποίηση καμία ικανοποίηση δεν έχετε οργασμούς

ΣΧΟΛΙΑ

Copyright 1997, Arizona Board of Regents, University of Arizona, All rights reserved

Παράρτημα 3

Έχοντας διαβάσει προσεκτικά κάθε πρόταση από τις παρακάτω, παρακαλώ κυκλώστε το νούμερο της απάντησης που περιγράφει καλύτερα την εμπειρία σας κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εβδομάδας, συμπεριλαμβανομένης και της σημερινής ημέρας. Παρακαλείστε να σκεφτείτε προσεκτικά την επιλογή της απάντησης σας πριν την επιλέξετε.

1. Είμαι “χλιαρός” για όλα... τίποτα δεν με αναστατώνει πολύ

0	1	2	3	4	5
Διαφωνώ τελείως					Συμφωνώ τελείως

2. Τελευταία, δεν νιώθω την ίδια ανάγκη να πραγματοποιήσω τους στόχους μου όπως παλιά- οι στόχοι μου δεν είναι τόσο σημαντικοί όσο ήταν παλιά

0	1	2	3	4	5
Διαφωνώ τελείως					Συμφωνώ τελείως

3. Νιώθω “αποσυνδεδεμένος” από τα συναισθήματά μου- αν κάτι μου συμβεί το οποίο παλαιότερα με χαροποιούσε ή με λυπούσε, τώρα δεν νιώθω την ίδια χαρά ή λύπη

0	1	2	3	4	5
Διαφωνώ τελείως					Συμφωνώ τελείως

4. Τον τελευταίο καιρό νιώθω ότι μπορώ να κάνω πράγματα τα οποία παραβιάζουν τον ηθικό μου κώδικα χωρίς να με ενοχλεί όπως με ενοχλούσε

0	1	2	3	4	5
Διαφωνώ τελείως					Συμφωνώ τελείως

5. Τον τελευταίο καιρό παρατηρώ ότι πράγματα τα οποία με ενθουσίαζαν και με παρακινούσαν, τώρα πλέον δεν με ενθουσιάζουν ούτε με παρακινούν

0	1	2	3	4	5
Διαφωνώ τελείως					Συμφωνώ τελείως

Scale© 2003 D. Steward Bell, MD

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΧΕΤΙΚΟ ΜΕ ΤΙΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ (CSFQ-F-C)

Όνομα Ασθενούς

Ημερομηνία

Σημείωση Αυτό το ερωτηματολόγιο είναι για την σεξουαλική δραστηριότητα και λειτουργία. Με τον όρο σεξουαλική δραστηριότητα εννοούμε την σεξουαλική πράξη, αυνανισμό, φαντασιώσεις και άλλη δραστηριότητα.

1. Σε σύγκριση με την πιο απολαυστική σεξουαλική περίοδο της ζωής σας, πόσο απολαυστική είναι η σεξουαλική ζωή σας στην παρούσα χρονική περίοδο;

Καθόλου

Λίγο

Κάπως

Πολύ

Πάρα Πολύ

2. Πόσο συχνά έχετε σεξουαλική δραστηριότητα (πράξη, αυνανισμό, φαντασιώσεις) ;

Ποτέ

Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)

Μερικές φορές (παραπάνω από μία φορά τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)

Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)

Κάθε μέρα

3. Πόσο συχνά επιθυμείτε να δραστηριοποιηθείτε σεξουαλικά;

Ποτέ

Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)

Μερικές φορές (παραπάνω από μία φορά τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)

Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)

Κάθε μέρα

4. Πόσο συχνά έχετε σεξουαλικές σκέψεις (σκεπτόμενοι το σεξ, φαντασιώσεις);

Ποτέ

Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)

Μερικές φορές (παραπάνω από μία φορά τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)

Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)

Κάθε μέρα

5. Σας ευχαριστεί η μουσική, τα βιβλία, οι ταινίες και η τέχνη ερωτικού περιεχομένου;
Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορά τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα
6. Πόση απόλαυση ή ευχαρίστηση λαμβάνετε όταν σκέφτεστε ή/και φαντασιώνεστε σχετικά με το σέξ;

Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορά τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα
7. Πόσο συχνά διεγείρεστε σεξουαλικά;

Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορά τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα
8. Διεγείρεστε εύκολα;

Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορά τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα
9. Έχετε επαρκή κολπική λύπανση κατά τη διάρκεια της σεξουαλικής πράξης;

Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορά τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα

10. Πόσο συχνά διεγείρεστε σεξουαλικά και μετά χάνετε το ενδιαφέρον σας;

Ποτέ

Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)

Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορα τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)

Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)

Κάθε μέρα

11. Πόσο συχνά βιώνετε οργασμό;

Ποτέ

Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)

Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορα τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)

Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)

Κάθε μέρα

12. Μπορείτε να έχετε οργασμό τη στιγμή που θα τον θελήσετε;

Ποτέ

Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)

Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορα τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)

Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)

Κάθε μέρα

13. Πόση απόλαυση ή ευχαρίστηση λαμβάνετε από τους οργασμούς σας;

Καθόλου

Λίγο

Κάπως

Πολύ

Πάρα Πολύ

14. Πόσο συχνά έχετε επίπονους οργασμούς;

Ποτέ

Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)

Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορα τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)

Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)

Κάθε μέρα

_____ Ευχαρίστηση (Ερώτηση 1)

_____ Επιθυμία/Συχνότητα (Ερωτήσεις 2+3)

_____ Επιθυμία/Ενδιαφέρον (Ερωτήσεις 4+5+6)

_____ Διέγερση/Ενθουσιασμός (Ερωτήσεις 7+8+9)

_____ Οργασμός/Ολοκλήρωση(Ερωτήσεις 11+12+13)

TOTAL CSFQ Score: Ερωτήσεις 1 έως 14 _____

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΑΝΩ ΣΤΙΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ (CSFQ-M-C)

Όνομα Ασθενούς

Ημερομηνία

Σημείωση Αυτό το ερωτηματολόγιο είναι για την σεξουαλική δραστηριότητα και λειτουργία. Με τον όρο σεξουαλική δραστηριότητα εννοούμε την σεξουαλική πράξη, αυνανισμό, φαντασιώσεις και άλλη δραστηριότητα

1. Σε σύγκριση με την πιο απολαυστικά σεξουαλική περίοδο της ζωής σας, πόσο απολαυστική είναι η σεξουαλική ζωή σας αυτή τη χρονική περίοδο?
Καθόλου
Λίγο
Κάπως
Πολύ
Πάρα Πολύ
2. Πόσο συχνά έχετε σεξουαλική δραστηριότητα (πράξη, αυνανισμό, φαντασιώσεις) ?
Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορά τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα
3. Πόσο συχνά επιθυμείτε να δραστηριοποιηθείτε σεξουαλικά?
Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορά τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα
4. Πόσο συχνά έχετε σεξουαλικές σκέψεις (φαντασιώσεις, σεξουαλική πράξη)?
Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορά τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα

5. Σας αρέσουν μουσική, βιβλία, ταινίες και τέχνη ερωτικού περιοχομένου?
Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορα τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα
6. Πόση απόλαυση/ευχαρίστηση έχετε όταν σκέφτεστε ή φαντασιώνεστε σχετικά με το σέξ?
Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορα τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα
7. Πόσο συχνά διεγείρεστε ασχέτως σεξουαλικής δραστηριότητας?

Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορα τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα
8. Διεγείρεστε εύκολα?

Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορα τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα
9. Μπορείτε να κρατήσετε μια στύση?

Ποτέ
Σπάνια (πολύ λιγότερο απο τον μισό χρόνο)
Μερικές φορές (στον μισό χρόνο)
Συχνά (παραπάνω απο τον μισό χρόνο)
Πάντα
10. Πόσο συχνά βιώνετε επίπονες, παρατεταμένες εκσπερματώσεις?
Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)

Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορα τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα

11. Πόσο συχνά έχετε εκσπερμάτωση?

Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορα τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα

12. Μπορείτε να εκσπερματώσετε όποτε θέλετε?

Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορα τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα

13. Πόση απόλαυση παίρνετε απο τους οργασμούς σας?

Καθόλου
Λίγο
Κάπως
Πολύ
Πάρα Πολύ

14. Πόσο συχνά έχετε επίπονους οργασμούς?

Ποτέ
Σπάνια (μια φορά τον μήνα ή λιγότερο)
Μερικές φορές (παραπάνω απο μία φορα τον μήνα, μέχρι 2 φορές/εβδομάδα)
Συχνά (παραπάνω από 2 φορές/εβδομάδα)
Κάθε μέρα

_____ Ευχαρίστηση (Ερώτηση 1)
_____ Απόλαυση/Συχνότητα (Ερωτήσεις 2+3)
_____ Απόλαυση/Ενδιαφέρον (Ερωτήσεις 4+5+6)
_____ Διέγερση/Ανέγερση (Ερωτήσεις 7+8+9)
_____ Οργασμός/Εκσπερμάτωση(Ερωτήσεις 11+12+13)

TOTAL CSFQ Score Ερωτήσεις 1 εώς
14

Οδηγίεςσυμπλήρωσης ερωτηματολογίου CSFQ

Ο ασθενής πρέπει να απαντήσει σε όλες τις 14 ερωτήσεις βάζοντας ένα tick δίπλα στην απάντηση του της κάθε ερώτησης. Ο ασθενής πρέπει να διαλέξει ΜΙΑ απάντηση κάθε φορά.

Για το σκόρ του CSFQ, θα πάρετε το νούμερο που αντιστοιχεί κάθε απάντηση. Για παράδειγμα, στην ερώτηση 1 η απάντηση “Κάπως” έχει το νούμερο 3, ενώ η απάντηση “Πολύ” έχει το νούμερο 4. Μερικές ερωτήσεις έχουν αντίστροφο σκόρ. Για παράδειγμα, στην ερώτηση 14 η απάντηση “Ποτέ” έχει σκόρ 5 ενώ η απάντηση “Κάθε μέρα” έχει σκόρ 1.

Για να υπολογιστεί το συνολικό σκορ πρέπει να προσθέσετε τα νούμερα από τις 14 απαντήσεις. Για να υπολογίσετε τα σκόρ από τις υποενοότητες,, προσθέστε τις τιμές μόνο από τα αναφερθέντα (κουτί κάτω από κάθε ερωτηματολόγιο). Για να προσδιορίσετε αν υπάρχει σεξουαλική δυσλειτουργία, να ανατρέξετε στα ειδικά διαμορφωμένα για κάθε φύλο πρωτόκολλα που βρίσκονται παρακάτω.

Σκόρ για το CSFQ-F-C (Γυναίκες)

Αν μια γυναίκα συμπληρώσει σκόρ όσο ή λιγότερο από τα παρακάτω οριακά σημεία, υπάρχει σεξουαλική δυσλειτουργία

Συνολικό CSFQ score 41.0 (εύρος 14-70)

Ευχαρίστηση 6.0 (εύρος 2-10)

Απόλαυση/Συχνότητα 9.0 (εύρος 3-15)

Απόλαυση/Ενδιαφέρον 4.0 (εύρος 1-5)

Διέγερση/Ενθουσιασμός 12.0 (εύρος 3-15)

Οργασμός/Ολοκλήρωση 11.0 (εύρος 3-15)

Σκόρ για το CSFQ-M-C (Άνδρες)

Αν ένας άνδρας συμπληρώσει σκόρ όσο ή λιγότερο από τα παρακάτω οριακά σημεία, υπάρχει σεξουαλική δυσλειτουργία

Συνολικό CSFQ score 47.0 (εύρος 14-70)

Ευχαρίστηση 8.0 (εύρος 2-10)

Απόλαυση/Συχνότητα 11.0 (εύρος 3-15)

Απόλαυση/Ενδιαφέρον 4.0 (εύρος 1-5)

Διέγερση/Ανέγερση 13.0 (εύρος 3-15)

Οργασμός/Εκσπερμάτωση 13.0 (εύρος 3-15)

Ενότητα 2

Οι παρακάτω ερωτήσεις σας ζητούν να συγκρίνετε τις εμπειρίες σας την προηγούμενη εβδομάδα με τις πριν αντίστοιχες πριν αναπτύξετε την ασθένειά σας / το πρόβλημα.

Διαβάστε προσεκτικά κάθε δήλωση. Στη συνέχεια, τοποθετήστε ένα κουτάκι στο κουτί που αντιστοιχεί στην απάντηση που περιγράφει καλύτερα την εμπειρία σας. Θυμηθείτε, μην ξοδεύετε πολύ χρόνο σε κάθε ερώτηση - οι πρώτες εντυπώσεις σας είναι πιθανώς καλύτερες.

1. Η καθημερινότητα δεν έχει την ίδια συναισθηματική επίπτωση σε εμένα με αυτή που είχε πριν την ασθένεια/πρόβλημα μου

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

2. Δεν βιώνω ευχάριστα συναισθήματα τόσο πολύ, όπως πριν αναπτύξω την ασθένεια / πρόβλημα μου

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

3. Δεν αντιδρώ στα συναισθήματα των συνανθρώπων μου (λύπη, θυμός, στεναχώρια) τόσο πολύ, όπως πριν την ασθένεια / πρόβλημα μου

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

4. Δεν ενδιαφέρομαι για τις καθημερινές μου υποχρεώσεις όπως έκανα πριν αναπτύξω την ασθένεια / πρόβλημα μου

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

5. Τα συναισθήματα μου είναι «μουδιασμένα» ή «επιπεδωμένα» σε σύγκριση με πριν αναπτύξω την ασθένεια / πρόβλημα μου

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

6. Δεν παίρνω τόση ευχαρίστηση από τα καλά πράγματα στη ζωή όπως έκανα πριν αναπτύξω την ασθένεια / πρόβλημα μου

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

7. Δεν νιώθω συμπόνια για τους συνανθρώπους μου όπως έκανα πριν αναπτύξω την ασθένεια / πρόβλημα μου

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

8. Απλά δεν ενδιαφέρομαι για αυτά που συμβαίνουν όπως έκανα πριν αναπτύξω την ασθένεια / πρόβλημα μου

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

Ενότητα 3

Εάν την συγκεκριμένη χρονική στιγμή δεν σας έχουν συνταγογραφήσει αντικαταθλιπτικό φάρμακο για το πρόβλημα/ασθένεια σας, παρακαλώ σημειώστε Χ στο κουτάκι και μην απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις

Εάν σας έχει συνταγογραφηθεί αντικαταθλιπτικό φάρμακο για το πρόβλημα/ασθένεια σας, παρακαλώ απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις.

Θυμηθείτε! Οι παρακάτω ερωτήσεις αναφέρονται σε γεγονότα/εμπειρίες από την προηγούμενη εβδομάδα

1. Το αντικαταθλιπτικό φάρμακο με εμποδίζει από τα αισθάνομαι τα συναισθήματα μου με έναν συγκεκριμένο τρόπο

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

2. Το αντικαταθλιπτικό φάρμακο φαίνεται να με κάνει να μην νοιάζομαι για πράγματα τα οποία θα έπρεπε να με νοιάζουν.

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

3. Το αντικαταθλιπτικό φάρμακο με κάνει να νιώθω αποξενωμένος από τους ανθρώπους γύρω μου.

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

4. Το αντικαταθλιπτικό φάρμακο με εμποδίζει να νιώθω ευχάριστα συναισθήματα

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

5. Το αντικαταθλιπτικό φάρμακο αλλάζει τον τρόπο που βιώνω τα συναισθήματα μου ο οποίος την συγκεκριμένη χρονική στιγμή δεν με βοηθά.

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

6. Σκέφτομαι να σταματήσω (ή έχω ήδη σταματήσει) το αντικαταθλιπτικό φάρμακο λόγω των συναισθηματικών παρενεργειών του

1 διαφωνώ   2   3   4   5 συμφωνώ

Παράρτημα 6

Κλίμακα Rothschild για την ταχυφυλαξία στα αντικαταθλιπτικά

Ερευνητής _____
Αρχικά ονοματεπώνυμου _____ Διάγνωση _____
Ημερομηνία _____ Φαρμακευτική αγωγή _____

Για κάθε στοιχείο/πρόταση, σημειώστε τον αριθμό που προσδιορίζει καλύτερα την απάντηση που χαρακτηρίζει τον ασθενή.

1. Επίπεδο ενέργειας

Συγκρίνετε το επίπεδο ενέργειας σας κατά τη διάρκεια των 2 τελευταίων εβδομάδων με το επίπεδο ενέργειας που είχατε αρχικά, αφού αναρρώσατε από το πιο πρόσφατο σας επεισόδιο κατάθλιψης.

0 Καμία αλλαγή ή αυξημένη ενέργεια.

1. Ελαφρά (ή ίσως) μειωμένη.
2. Σίγουρα μειώθηκε, αλλά δεν είχε ως αποτέλεσμα κάποια αλλαγή στις δραστηριότητες ή στη λειτουργικότητα
3. Σίγουρα μειώθηκε, με κάποια μείωση στην ικανότητα να συμμετέχει σε κανονικές δραστηριότητες.
4. Σημαντικά μειωμένη. Ανίκανος να συμμετέχει στις περισσότερες από τις συνηθισμένες δραστηριότητες ή παραμένει στο κρεβάτι τουλάχιστον 3 ώρες για τουλάχιστον 4 ημέρες κατά τη διάρκεια των τελευταίων 2 εβδομάδων.

2. Κίνητρο και ενδιαφέρον

Περιγράψτε το κίνητρό σας και το ενδιαφέρον σας για τη ζωή κατά τη διάρκεια των 2 τελευταίων εβδομάδων. Αισθάνεται απαθής; Μήπως αισθάνεται «ληθαργικός» ;

0 Έχει ενδιαφέρον και κίνητρο. Καμία δυσκολία.

1. Ήπια απώλεια ενδιαφέροντος.
2. Μέτρια απώλεια ενδιαφέροντος, αλλά αρνείται την απάθεια και τη ληθαργικότητα.
3. Σημαντική απώλεια ενδιαφέροντος. Παραδέχεται ότι είναι απαθής.
4. Δεν υπάρχει ενδιαφέρον για το ο,τιδήποτε.

3. Γνωστική λειτουργία

Ποιο από τα παρακάτω περιγράφει καλύτερα το μυαλό σας, τις διαδικασίες σκέψης, τη συγκέντρωση και την ικανότητα σκέψης κατά τις 2 τελευταίες εβδομάδες;

0 "Όσο αιχμηρό όσο συνήθως είναι."

1. "Μπορεί να είμαι λίγο αργός".
2. «Είμαι σίγουρα πιο αργός, αλλά μπορώ να το διαχειριστώ. Δεν νομίζω ότι κάποιος μπορεί να το παρατηρήσει. "
3. «Είμαι σίγουρα πιο αργός, και νομίζω ότι είναι αξιοσημείωτο σε άλλους ανθρώπους."
4. "Δεν μπορώ να σκεφτώ καθαρά και αυτό παρεμβαίνει με την ικανότητα λειτουργίας μου. "

4. Αύξηση Βάρους

Έχετε αυξημένη όρεξη ή πήρατε βάρος τον τελευταίο μήνα;

0 Καμία αλλαγή ή μείωση όρεξη και / ή βάρους.

1. Πιθανώς αυξημένη όρεξη.
2. Ενδεχομένως αυξημένη όρεξη και περισσότερο από ένα 1 κιλό αύξηση μέσα στον τελευταίο μήνα.
3. Σίγουρα αυξημένη όρεξη και / ή περισσότερο από 2 κιλά αύξηση μέσα στον τελευταίο μήνα.
4. Σίγουρα αυξημένη όρεξη και περισσότερο από 3 κιλά αύξηση μέσα στον τελευταίο μήνα.

5. Ύπνος

Τις 2 τελευταίες εβδομάδες, έχετε πρόβλημα να κοιμηθείτε και / ή διαταραγμένο ύπνο (ξύπνημα στη μέση της νύχτας);

0 Καμία δυσκολία

1. Ένα από τα παραπάνω. Μία ή δύο φορές την εβδομάδα.
2. Ένα από τα παραπάνω, τουλάχιστον 3 φορές την εβδομάδα.
3. Αμφότερα τα παραπάνω. Μία ή δύο φορές την εβδομάδα.
4. Αμφότερα τα παραπάνω. Τουλάχιστον 3 φορές την εβδομάδα.
5. Ένα ή και τα δύο από τα παραπάνω. Κάθε βράδυ.

6. Σεξουαλική λειτουργία

Περιγράψτε τη σεξουαλική σας λειτουργία τις 2 τελευταίες εβδομάδες. Υπήρξε κάποια μείωση στο ενδιαφέρον σου για σεξ; Οποιαδήποτε δυσκολία στην επίτευξη οργασμού; Οποιαδήποτε μείωση στο επίπεδο της σεξουαλικής ικανοποίησης ;

0 Κανονική σεξουαλική λειτουργία.

1. Ήπια μείωση σε ένα από τα ακόλουθα: λίμπιντο, λειτουργία οργασμού, σεξουαλική ικανοποίηση.
2. Μέτρια μείωση σε ένα ή ήπια μείωση σε δύο από τα ακόλουθα: λίμπιντο, λειτουργία οργασμού, σεξουαλική ικανοποίηση.

3. Μέτρια μείωση σε δύο ή περισσότερα από τα ακόλουθα: λίμπιντο, λειτουργία οργασμού, σεξουαλική ικανοποίηση.
4. Δεν υπάρχει λίμπιντο ή καθόλου ενδιαφέρον στο σεξ.

7. Συναίσθημα

- 0 Δεν υπάρχει.
- 1 Ήπια μείωση της έκφρασης του προσώπου ή κάπως μονοτονική φωνή ή μειωμένες χειρονομίες ή φαίνεται αδιάφορη/ος.
- 2 Μέτρια. Όπως παραπάνω, αλλά πιο έντονη ή παρατεταμένη.
- 3 Μέτρια σοβαρή. Επιπέδωση του συναισθήματος που περιλαμβάνει τουλάχιστον δύο από τις ακόλουθα τέσσερα χαρακτηριστικά: σοβαρή έλλειψη έκφρασης του προσώπου, μονοτονική φωνή, περιορισμένες σωματικές χειρονομίες, αδιαφορία.
- 4 Σοβαρή. Σημαντική επιπέδωση του συναισθήματος.

RSAT Φύλλο καταγραφής

Αρχικά ασθενούς: _____

Ημερομηνία συνέντευξης: _____

Ερευνητής: _____ Διάγνωση: _____

Φαρμακευτική αγωγή _____

1. Επίπεδο ενέργειας
2. Κίνητρο και ενδιαφέρον
3. Πνευματική λειτουργία
4. Αύξηση Βάρους
5. Ύπνος
6. Σεξουαλική λειτουργία
7. Συναίσθημα

Συνολική βαθμολογία RSAT (σύνολο των στοιχείων 1-7) _____

Παράρτημα 7

Αυτό το ερωτηματολόγιο έχει σχεδιαστεί για να μετρά την ικανότητά σας να απολαμβάνετε την ευχαρίστηση τις τελευταίες ημέρες. Είναι σημαντικό να διαβάσετε κάθε πρόταση πολύ *προσεχτικά*.

Επιλέξτε ένα από τα κουτάκια [ ] για να υποδείξετε πόσο συμφωνείτε.

1. Θα απολάμβανα την αγαπημένη μου εκπομπή στην τηλεόραση ή στο ραδιόφωνο.
Διαφωνώ πλήρως [ ]
Διαφωνώ [ ]
Συμφωνώ [ ]
Συμφωνώ πλήρως [ ]
2. Θα απολάμβανα να είμαι με την οικογένειά μου ή τους στενούς φίλους μου.
Διαφωνώ πλήρως [ ]
Διαφωνώ [ ]
Συμφωνώ [ ]
Συμφωνώ πλήρως [ ]
3. Θα έβρισκα ευχαρίστηση στα χόμπι μου
Διαφωνώ πλήρως [ ]
Διαφωνώ [ ]
Συμφωνώ [ ]
Συμφωνώ πλήρως [ ]
4. Θα μπορούσα να απολάωσω το αγαπημένο μου γεύμα
Διαφωνώ πλήρως [ ]
Διαφωνώ [ ]
Συμφωνώ [ ]
Συμφωνώ πλήρως [ ]
5. Θα απολάμβανα σε ένα ζεστό μπάνιο ή δροσιστικό ντους
Διαφωνώ πλήρως [ ]
Διαφωνώ [ ]
Συμφωνώ [ ]
Συμφωνώ πλήρως [ ]
6. Θα έβρισκα ευχαρίστηση στη μυρωδιά των λουλουδιών, στο φρέσκο θαλασσινό αεράκι ή στο φρεσκοψημένο ψωμί.
Διαφωνώ πλήρως [ ]
Διαφωνώ [ ]
Συμφωνώ [ ]

- Συμφωνώ πλήρως [ ]
7. Θα ευχαριστιόμουν να έβλεπα τα χαμογελαστά πρόσωπα των άλλων ανθρώπων
Διαφωνώ πλήρως [ ]
Διαφωνώ [ ]
Συμφωνώ [ ]
Συμφωνώ πλήρως [ ]
8. Θα ήθελα να αισθάνομαι καλοντυμένος όταν έχω κάνει κάποια προσπάθεια με την εμφάνισή μου
Διαφωνώ πλήρως [ ]
Διαφωνώ [ ]
Συμφωνώ [ ]
Συμφωνώ πλήρως [ ]
9. Θα ευχαριστιόμουν διαβάζοντας ένα βιβλίο, μία εφημερίδα ή ένα περιοδικό
Διαφωνώ πλήρως [ ]
Διαφωνώ [ ]
Συμφωνώ [ ]
Συμφωνώ πλήρως [ ]
10. Θα έβρισκα ευχαρίστηση πίνοντας μια κούπα καφέ, ένα τσάι ή το αγαπημένο μου ποτό
Διαφωνώ πλήρως [ ]
Διαφωνώ [ ]
Συμφωνώ [ ]
Συμφωνώ πλήρως [ ]
11. Θα έβρισκα ευχαρίστηση σε μικρά πράγματα όπως μια ηλιόλουστη μέρα, ένα τηλεφώνημα από έναν φίλο
Διαφωνώ πλήρως [ ]
Διαφωνώ [ ]
Συμφωνώ [ ]
Συμφωνώ πλήρως [ ]
12. Θα έβρισκα ευχαρίστηση σε ένα ωραίο τοπίο ή θέα
Διαφωνώ πλήρως [ ]
Διαφωνώ [ ]
Συμφωνώ [ ]
Συμφωνώ πλήρως [ ]
13. Θα μου έδινε χαρά το να βοηθήσω συνανθρώπους μου

Διαφωνώ πλήρως [ ]

Διαφωνώ [ ]

Συμφωνώ [ ]

Συμφωνώ πλήρως [ ]

14. Θα μου έδινε χαρά το να δεχτώ επαίνους από τους συναθρώπους μου

Διαφωνώ πλήρως [ ]

Διαφωνώ [ ]

Συμφωνώ [ ]

Συμφωνώ πλήρως [ ]

Παράρτημα 8

A.A. Ημερομηνία

Όνοματεπώνυμο

Τηλ. 1: Τηλ. 2:

Δημογραφικά στοιχεία

Φύλο X Άρρεν X Θήλυ

Ηλικία X

Κοινωνικό-οικονομική τάξη X Ανώτερη X Μέση X Κατώτερη

Οικογενειακή Κατάσταση X Έγγαμος X Άγαμος X Διαζευγμένος X Εν διαστάσει

Εκπαίδευση X Βασική X Μέση X Τεχνική X Ανώτερη X Ανώτατη
Διάγνωση (Κωδικοί ICD)

ΑΜΚΑ:

Πλήρης Φαρμακευτική Αγωγή

CIRS

Όργανο/Σύστημα Βαθμολογία

Καρδιά

Αρτηριακή Υπέρταση

Αγγεία

Αναπνευστικό

ΩΡΛ

Ανώτερο Γ/Ε

Κατώτερο Γ/Ε

Ήπαρ

Νεφροί

Λοιπό Ουροποιητικό

Μυοσκελετικό

ΚΝΣ & ΠΝΣ

Ενδοκρινικό / Μεταβολικό

Ψυχική Νόσος

1 = Χωρίς πάθηση στο όργανο/σύστημα

2 = Ύπαρξη πάθησης που δεν επηρεάζει τη λειτουργικότητα και δεν απαιτεί

οποσδήποτε θεραπεία

3 = Πάθηση που επηρεάζει τις καθημερινές λειτουργίες, απαιτεί θεραπεία αλλά έχει καλή πρόγνωση (π.χ. Σ.Δ., Κατάγματα, Χολολιθίαση, κλπ)

4 = Πάθηση που επηρεάζει σοβαρά τη λειτουργικότητα, απαιτεί επείγουσα θεραπεία, πρόγνωση είναι επιφυλακτική (π.χ. Κ.Α., Χειρουργήσιμο τοπικόνεόπλασμα, Πνευμ. Εμφύσημα κλπ)

5 = Πάθηση που απειλεί τη ζωή, απαιτεί επείγουσα θεραπεία (ή δεν υπάρχει θεραπεία), η πρόγνωση είναι βαριά (π.χ. ΟΕΜ, ΑΕΕ, Γαστρορραγία κλπ)

Ψυχιατρικό Ιστορικό

Ψυχιατρική Διάγνωση:

Ψυχιατρική Παρακολούθηση X Στο παρελθόν X Υπό παρακολούθηση X
Ζητήθηκε/Εκκρεμεί

Λήψη Ψυχοτρόπων Ουσιών X Στο παρελθόν X Χρονίως X Κατά τη νοσηλεία

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Έντυπο συγκατάθεσης κατόπιν ενημέρωσης

Καλείστε να συμμετάσχετε σε μια έρευνα που διεξάγεται από το Τμήμα Επιδημιολογίας της Ιατρικής Σχολής Αθηνών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρέπει να είστε 18 χρονών (ή μεγαλύτεροι) για να συμμετάσχετε στην έρευνα. Η συμμετοχή σας είναι εθελοντική. Μπορείτε να αφιερώσετε όσο χρόνο χρειάζεστε για να διαβάσετε το **Έντυπο Συγκατάθεσης κατόπιν Ενημέρωσης**. Μπορείτε επίσης να αποφασίσετε να το συζητήσετε με την οικογένεια ή τους φίλους σας. Αντίγραφο αυτού του εντύπου θα σας δοθεί.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σας ζητάμε να συμμετάσχετε στην παρούσα έρευνα γιατί ο σκοπός της είναι η διερεύνηση παρενεργειών των αντικαταθληπτικών φαρμάκων.

Η συμπλήρωση και επιστροφή του ερωτηματολογίου ή οι απαντήσεις στις ερωτήσεις της συνέντευξης αποτελούν συγκατάθεση συμμετοχής στην παρούσα έρευνα.

ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΔΥΣΦΟΡΙΑΣ

Δεν υπάρχουν προβλέψιμοι κίνδυνοι που προκύπτουν από τη συμμετοχή σας στην παρούσα έρευνα. Εάν αισθανθείτε δυσφορία κατά την απάντησή σας σε συγκεκριμένες ερωτήσεις, παρακαλούμε μη διστάσετε να ζητήσετε να παραλειφθούν.

ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΚΑΙ / Η ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΠΛΗΡΩΜΗ /ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Δεν θα έχετε κάποιο άμεσο και σημαντικό οικονομικό όφελος από τη συμμετοχή σας στην παρούσα έρευνα.

ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

Κατά τη δήλωση των ερευνητών της έρευνας δεν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων.

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Οποιοσδήποτε πληροφορίες αποκτηθούν σχετικά με την παρούσα έρευνα και οι οποίες θα μπορούσαν να σας ταυτοποιήσουν προσωπικά, θα παραμείνουν απόρρητες και θα αποκαλυφθούν μόνο με την άδειά σας ή όπως προβλέπεται από τον νόμο. Οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν για το άτομό σας θα κωδικοποιηθούν με τη μορφή ψευδώνυμου ή αρχικών και αριθμών, όπως για παράδειγμα abc-123, κ.λπ. Οι

πληροφορίες εκείνες που σας ταυτοποιούν προσωπικά, θα διατηρηθούν ξεχωριστά από τα υπόλοιπα δεδομένα που σας αφορούν.

Τα δεδομένα θα αποθηκευτούν στο γραφείο του ερευνητή σε κλειδωμένο συρτάρι / ή σε υπολογιστή προστατευμένο με κωδικό πρόσβασης.

Τα δεδομένα θα αποθηκευτούν μετά την ολοκλήρωση της έρευνας. Σε περίπτωση ηχογράφησης, θα ζητηθεί η συγκατάθεσή σας. Μπορείτε να αρνηθείτε να ηχογραφηθείτε. Ο ερευνητής θα μεταγράψει τις ηχογραφήσεις και μπορεί να σας προμηθεύσει με ένα αντίγραφο του απομαγνητοφωνημένου κειμένου κατόπιν αιτήσεώς σας. Έχετε το δικαίωμα να ελέγξετε και να επεξεργαστείτε την απομαγνητοφώνηση. Προτάσεις οι οποίες έχετε ζητήσει από τον ερευνητή να παραληφθούν δεν θα χρησιμοποιηθούν και θα σβηστούν από όλα τα αντίστοιχα αρχεία.

Σε περίπτωση που τα αποτελέσματα της έρευνας δημοσιευτούν ή παρουσιαστούν σε συνέδρια δεν θα συμπεριληφθούν πληροφορίες που θα αποκαλύπτουν την ταυτότητά σας. Σε περίπτωση που φωτογραφίες σας, βίντεο ή ακουστικές ηχογραφήσεις χρησιμοποιηθούν για εκπαιδευτικούς σκοπούς, η ταυτότητά σας θα προστατεύεται ή θα συγκαλύπτεται.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ

Μπορείτε να επιλέξετε να συμμετάσχετε ή όχι στην παρούσα έρευνα. Αν συμμετάσχετε εθελοντικά σε αυτή την έρευνα, μπορείτε να αποχωρήσετε οποιαδήποτε στιγμή χωρίς καμία συνέπεια. Μπορείτε επίσης να αρνηθείτε να απαντήσετε σε οποιεσδήποτε ερωτήσεις δεν επιθυμείτε να απαντήσετε και να παραμείνετε στην έρευνα. Ο ερευνητής μπορεί να σας ζητήσει να αποσυρθείτε από την έρευνα, αν ανακύψουν περιστάσεις που το απαιτούν.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΑΝΤΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Η εναλλακτική λύση που έχετε στη διάθεσή σας αντί της συμμετοχής είναι η μη συμμετοχή.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Μπορείτε να αποσύρετε τη συγκατάθεσή σας οποιαδήποτε στιγμή και να διακόψετε τη συμμετοχή σας χωρίς να υποστείτε καμία κύρωση. Δεν παραιτείστε από οποιοδήποτε έννομο συμφέρον σας, δικαίωμά σας ή δικαίωμα προσφυγής εξαιτίας της συμμετοχής σας στην παρούσα έρευνα. Αν έχετε ερωτήσεις σε σχέση με τα δικαιώματά σας ως υποκείμενο αντικείμενο της έρευνας, ή θα θέλατε να συνομιλήσετε με άτομα ανεξάρτητα προς την ερευνητική ομάδα ώστε να απαντηθούν τα ερωτήματά σας σε σχέση με την έρευνα ή [τέλος σε περίπτωση που δεν μπορείτε να έρθετε σε επαφή με το **ερευνητικό προσωπικό**, παρακαλούμε επικοινωνήστε με τον **επιστημονικά υπεύθυνο της έρευνας**. Δεν είναι ταυτολογία αυτό; Στο σημείο αυτό στο αγγλικό κείμενο υπήρχε γραφείο του Πανεπιστημίου που ασχολείται με την προώθηση της έρευνας, στο οποίο θα μπορούσαν να απευθυνθούν τα αντικείμενα της έρευνας αν δεν είχαν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με τους ερευνητές.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ

Αν έχετε οποιοσδήποτε ερωτήσεις ή ανησυχίες σε σχέση με την έρευνα, μη διστάσετε να επικοινωνήσετε με τον ερευνητή ή τον υποψήφιο διδάκτορα.

Ακολουθούν τα πλήρη στοιχεία επικοινωνίας του ερευνητή.

Σταυρία Καντούνα
Κλινική Φαρμακοποιός, MPharm, MSc
skantouna@aol.com
skantouna@gmail.com
skantouna@med.uoa.gr
+30 693 2374610

Διάβασα τα παραπάνω και αποδέχομαι τη συμμετοχή μου στην έρευνα.

Όνοματεπώνυμο:

Υπογραφή: